

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΘΗ ΣΤΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΕΣ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΕΣ ΜΟΝΕΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Ακατάλυτα Σύμβολα του Ποντιακού Ελληνισμού μέσα στο διάβα των αιώνων υπήρξαν οι Ιερές Πατριαρχικές και Σταυροπηγιακές Μονές στο Εύξεινο Πόντο, ήτοι τα *«Καστρομονάστια»* της Παναγίας Σουμελά, του Αγίου Ιωάννου Βαζελώνος και του Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα, τα οποία κατά την περίοδο της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού υπέστησαν ανείπωτα μαρτύρια και πάθη, όπως με τον πλέον απευδή και τεκμηριωμένο τρόπο καταγράφονται στην *«Μαύρη Βίβλο»*, την οποία εξέδωσε το πολυμαρτυρικά καθηγιασμένο Οικουμενικό Πατριαρχείο εν έτει 1919 και μέχρι σήμερα παραμένει η πλέον αξιόπιστη και αδιαμφισβήτητη ιστορική πηγή για όσα γενοκτονικά εγκλήματα διέπραξε το κίνημα των Νεοτούρκων σε βάρος των Ελλήνων του Πόντου, κληρικών και λαϊκών, στα μεγάλα αστικά κέντρα, στις δεκάδες κωμοπόλεις, στα εκατοντάδες χωριά και φυσικά στις Ιερές Πατριαρχικές και Σταυροπηγιακές Μονές του Ευξείνου Πόντου.

Στο παρόν επετειακού και αφιερωματικού χαρακτήρος ιστορικό κείμενο τιμής και μνημοσύνης των 353.000 και πλέον άδολων και ιεροτάτων θυμάτων της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού, τα οποία κατεσφάγησαν ως *«μαρτυρικά αθώα και άκακα σφάγια του Γένους και της Ορθοδόξου πίστεως»* μόνο και μόνο διότι οι Πόντιοι ήσαν Ορθόδοξοι και Έλληνες, αναδημοσιεύουμε εκ της *«Μαύρης Βίβλου»* τα όσα ιστορικά μεμαρτυρημένα καταγράφονται σχετικώς με τα φρικώδη μαρτύρια και πάθη τα οποία υπέστησαν, κυρίως κατά την περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1914-1918), οι τρεις Ιερές Πατριαρχικές και Σταυροπηγιακές Μονές στο Εύξεινο Πόντο, και έχουν ως εξής: *«Αι ιεραί μοναί του Πόντου, καθ' όλον το διάστημα της τουρκικής δεσποτείας, ανέπτυξαν ζωτικότητα συντελέσασαι, το επ' αυταίς, εις την εθνικήν και θρησκευτικήν διάσωσιν του εκεί ομογενοῦς πληθυσμοῦ. Η τοιαύτη ενέργεια, και ιδιαιτέρως η επί του εκεί Χριστιανικού λαού ηθική δύναμις των ιερών τούτων Μονών και η κατά τον ευρωπαϊκόν πόλεμον φιλόφρωνος ιδία δράσις αυτών, δεν ήτο δυνατόν να παροραθῆ εκ μέρους των συνοίκων Τούρκων, οίτινες επωφελοῦμενοι της εκτάκτου δι' αυτούς ευκαιρίας της κηρύξεως του γενικού πολέμου, εξήτησαν ὅπως κατά τρόπον επίσης έκτακτον και ὅλως ιδιαίτερον εκδηλώσωσι τα εχθρικά προς αυτάς αισθήματα.*

Ἄμα τη προελάσει των Ρώσων η Ιερά Σταυροπηγιακή Μονή του Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα περιήλθεν αμέσως εις την κατοχήν αυτών και εσώθη. Δεινή όμως υπήρξεν η τύχη της Σταυροπηγιακής Μονῆς Σουμελά. Τη 19^η Απριλίου 1916 οι πατέρες της ιεράς ταύτης μονῆς λεηλατηθέντες και απειληθέντες επανειλημμένως διά θανάτου εκ μέρους των Τούρκων εγκατέλιπον νύκτωρ την Μονήν και διελθόντες την πολεμικήν ζώνην διεσώθησαν εις την Λειβεράν υπό την ρωσικήν κατοχήν.

Τραγικήν ὄντως περιπέτειαν υπέστη η Σταυροπηγιακή Μονή Βαζελώνος. Τη 22 Απριλίου 1916 ο Τούρκος Ταγματάρχης του σταθμοῦ «Καλογέρ-χανί», κειμένου ἀπέναντι και εις ωριαίαν ἀπόστασιν ἀπό της εν λόγω Μονῆς, περιέζωσε ταύτην δι' ἀποσπάσματος ἐξ 20 χωροφυλάκων και 8 στρατιωτῶν διατάξας τους ενοίκους -και τούτοι ήσαν πλην των

πατέρων της Μονής, 650 πρόσφυγες ομογενείς των περιχώρων, έτεροι 130 εκ Τραπεζούντος και 29 Αρμένιοι- όπως εντός τεσσάρων ωρών εγκαταλείψωσι την Μονήν και αναχωρήσωσι εις το εσωτερικόν της περιφέρειας Αργυρουπόλεως. Πρεσβεία τότε μοναχών εμφανισθείσα προ του ταγματάρχου παρέστησε την καταστροφήν, ήτις θα επήρχετο διά της εκκενώσεως της Μονής και εξητήσατο την ανάκλησιν της δοθείσης διαταγής, επικαλεσθείσα συγχρόνως και το, δυνάμει φερμανίων, απαραβίαστον της Μονής. Ο ταγματάρχης έμεινε αμετάπειστος και διέταξεν, ίνα δι' ενός επί πλέον ανταρτικού σώματος ενισχυθή η πολιορκούσα την Μονήν δύναμις, μετά της εντολής ίνα εν ανάγκη εκκενώσωσιν αυτήν διά της βίας. Την νύκτα, κατόπιν μακράς συσκέψεως, πέντε μοναχοί και 300 περίπου εκ των εκεί Χριστιανών κατώρθωσαν, διαφυγόντες την προσοχήν της φρουράς, να καταφύγωσι και κρυβώσιν εις το περί την Μονήν δάσος.

Την επομένην πρωΐαν οι εναπομείναντες εν τη Μονή απήχθησαν εις την περιφέρειαν Αδράσης (Χαλδίας), υποστάντες καθ' οδόν μυρίας όσας κακώσεις και ταλαιπωρίας. Ευθύς δε μετά την έξωσιν αυτών, στίφη τούρκων στρατιωτών, συμμοριτών, χωρικών και γυναικοπαίδων, επιδραμόντα ήρξαντο να λεηλατώσι την Μονήν. Άπασα η κινητή περιουσία αυτής απεγυμνώθη καθ' ολοκληρίαν. Το αρχειοφυλάκειον απετεφρώθη μεθ' όλων των εν αυτώ κειμηλίων: Χρυσοβούλων, κωδίκων, χειρογράφων, Ευαγγελίων και λοιπών βιβλίων. Ο ναός εσυλήθη. Αι βιβλιοθήκαι διηρπάγησαν και τέλος το παν εν τη Μονή κατεστράφη.

Μετά την συμπλήρωσιν της λεηλασίας οι επιδρομείς μετέβαλον την Μονήν εις τόπον σφαγής, ακολασίας και αγριότητων. Συλλαμβάνοντες εις τα δάση ωδήγουν εις την Μονήν γυναίκας και παρθένους, τας οποίας βιάζοντες κτηνωδώς πρότερον αποκεφάλιζον έπειτα. Προς τούτοις και πολλούς άνδρας εφόνευσαν. Ούτω μεταξύ άλλων εφονεύθησαν εντός της Μονής οι εκ του χωρίου Θέρσας: Παναγιώτης Ιορδάνογλους, Γεώργιος Γερίνογλους, Ιερέυς Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος μετά της συζύγου αυτού ως και η ογδοηκοντούτις μήτηρ του Ευσταθίου Καρμαχίτα Παρθένα, εκ δε του χωρίου Παπάρδζαη εβδομηκοντούτις Παταλίνα και η δνίς Δέσποινα Τσιρονίδου. Η τελευταία αύτη συλληφθείσα μετά των άλλων εντός του δάσους και οδηγηθείσα μετ' εκείνων εις την Μονήν εγυμνώθη και ητιμάσθη υπό τα όμματα των συντρόφων αυτής υπό εννέα βδελυρών συμμοριτών διατρηθείσα είτα το στήθος διά ξίφους. Αι σύζυγοι των ως άνω φονευθέντων Π. Ιορδάνογλου και Γ. Γερίνογλου επωφεληθείσαι της καταλαβούσης τους κακούργους νάρκης εδραπέτευσαν και διασχίσασαι τας γραμμάς του πυρός έφθασαν προς το μέρος των Ρώσων, εις Δζεβιζλίκ, ένθα η του πρώτου σύζυγος απέθανεν εξ αλλοφροσύνης. Ο εκ των μοναχών Νικηφόρος ιερομόναχος και ο Παναγιώτης Παρασκευόπουλος μετά των συγγενών αυτού συλληφθέντες εδάρησαν ανηλεώς και διά πορείας πενθημέρου γυμνοί, ανυπόδητοι και νήσταις ωδηγήθησαν αιχμάλωτοι εις την περιφέρειαν της Αργυρουπόλεως.

Επίσης αιχμάλωτοι ωδηγήθησαν και αι καλογραΐαι του παρά την Μονήν Βαζελώνος γυναικείου μονυδρίου, ευρούσαι οικτρόν και λυπηρόν τέλος εν τη αιχμαλωσία.

«Φρίττει ο νους του ανθρώπου, έγραφεν υπό ημερομ. 12 Νοεμβρίου 1918 ο Μητροπολίτης Ροδοπόλεως Κύριλλος, διά τας διαπραχθείσας φρικαλεότητας και τον αριθμόν των θυμάτων, ανερχομένων εις 487 ψυχάς, αίτινες εύρον οικτρόν θάνατον εν τοις όρεσι, τοις σπηλαίοις και ταις οπαΐς της γης, όπου εκρύβησαν ίνα αποφύγωσι την δολοφόνον μάχαιραν των σφαγέων. Μεταξύ των δολοφονηθέντων τούτων θυμάτων κατατάσσονται άλλαι 14 νεάνιδες κόραι, αίτινες φεύγουσαι τον βαρύν πέλεκυν του δημίου,

κατέφυγον, ως εις άσυλον θρησκευτικόν, εις την διαληφθείσαν ιεράν μονήν του Βαζελώνος, οπόθεν οι τύραννοι ούτοι, αφού απήγαγον τους φιλησύχους πατέρας της Μονής αιχμαλώτους, προέβησαν ούτοι εις κορεσμόν των σωματικών αυτών ηδονών, βία ατιμάσαντες τας παρθένους ταύτας, ων τελευταίον αφού απέκοψαν τους μαστούς και τας κεφαλάς, αφήκαν τα πτώματα.

Μετά την παράλυσιν του ρωσικού μετώπου και την ανακατοχήν της επαρχίας υπό του τουρκικού στρατού, αι ως άνω ιεραί μοναί αναλαβούσαι και πάλιν την μεγάλην εν τη φιλανθρωπία αποστολήν αυτών, ήρξαντο να συντηρώσι τους πεινώντας περιοίκους χριστιανικούς πληθυσμούς και προφυλάττωσιν αυτούς, κατά το δυνατόν, από πάσης επιδρομής ληστοσυμμοριτών».

Σημειωτέον δε, όταν γίνεται λόγος για την γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου, σχεδόν αναπόφευκτα, καθίσταται επιβεβλημένη η παραπομπή στα γραφόμενα του Καθηγητού Π. Ενεπεκίδη, ο οποίος με έναν αριστοτεχνικά διατυπωμένο λόγο, αναφέρει ότι: *«η φύση και η μέθοδος της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου από τους νεότουρκους και τους κεμαλικούς, ενώ έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με τη Γενοκτονία των Εβραίων, έχει δύο βασικές διαφορές: Είναι μία γενοκτονία πολύ αλά τούρκα. Η γενοκτονία αλά τούρκα είναι βουβή, πονηρή, ανατολίτικη, δεν έχει θεωρητικά background, αλλά μάλλον πρακτικά, πλιατσικολογικά.*

Οι καλούμενες εκτοπίσεις, εξορίες των κατοίκων ολόκληρων χωριών, οι εξοντωτικές εκείνες οδοιπορίες μέσα στο χιόνι των γυναικόπαιδων και των γερόντων -οι άνδρες βρίσκονται ήδη στα τάγματα εργασίας ή στον στρατό- δεν οδηγούν φυσικά σε κανένα Auschwitz, με τους διαβολικά οργανωμένους μηχανισμούς της φυσικής εξόντωσης του ανθρώπου - όχι! Ήταν όμως ένα Auschwitz εν ροή, οι άνθρωποι πέθαιναν καθ' οδόν, δεν περπατούσαν για να φτάσουν κάπου, όχι, περπατούσαν για να πεθάνουν από τις κακουχίες, την παγωνιά, την πείνα, τον εξευτελισμό του ανθρώπου. Αυτό ήταν το διαβολικό σύστημα, πονηρά οργανωμένο. Δεν υπήρχε στο τέρμα κανένα Auschwitz γιατί για τους περισσότερους δεν υπήρχε τέρμα. Το ταξίδι προς τον θάνατο ήταν ο θάνατος, όχι το τέρμα του ταξιδιού».

Επιπροσθέτως και στο ίδιο επιχειρηματολογικό πλαίσιο κινούμενος και ο Φερίξ Σαρτιό γράφει περί της εξοντωτικής εθνοκαθάρσεως των Χριστιανών της καθ' ημάς Ανατολής, ότι: *«Οι νεότουρκοι αποκάλυψαν το μεγαλεπήβολο σχέδιό τους, την εξόντωση δηλαδή όλων των ιθαγενών Χριστιανών της Μικράς Ασίας. Ποτέ, σε καμία περίοδο της ιστορίας, κανένα πιο διαβολικό σχέδιο δεν είχε στοιχειώσει τη φαντασία του ανθρώπου. Η «ερυθρά» σφαγή ολοκληρώθηκε από ένα σύστημα που λέγεται «λευκή» σφαγή. Πρόκειται για την αργή εξόντωση από την κακομεταχείριση, τις εκτοπίσεις, το κρύο, την παρατεταμένη στέρηση νερού και τροφής, τον αποκλεισμό σε μπουντρούμια, τόσο μικρά, που να μη χωράς όρθιος».*